

NEDEN OSMANLICA

Hangi toplumu ele alırsanız alınız, kültür hayatlarının iki ana unsuru kitap ve kütüphanedir. Bunu bir anda yok edemezsiniz veya yok sayamazsınız. Ama biz bunu yaptık. Bin yıllık birikimimizi bir anda yok saydık. Kütüphanelerimizin kapısına kilit vurduk. Bununla da kalmadık büyük bir düşmanlıkla dilimizdeki Arapça ve Farsça kelimeleri atarak koskoca bir imparatorluk dilini kabile dili hâline getirdik. Uzun yıllar *Kur'an* ve Osmanlıca eğitimini yasakladık.

Ders kitaplarını büyük devletler 30-40 bin kelimelik zengin bir dille yazarken biz, geri kalmış ülkelerle birlikte, 5-6 bin kelimelik zayıf bir dille kaleme aldık. Sonunda binlerce kaynak eseri kullanamamak bir tarafa, gençlerimiz günlük, yazı ve tahsil hayatlarında 300-500 kelimelik bir lügatçe ile yetinmeye başladı. Bütün bu söylediklerimiz kafadan söylenmiş lâflar değildir. Hepsini araştırma sonuçlarına dayanan gerçeklerdir.

Defalarca şahit olduk. Üniversite

M. Ali UZ

mezunu gençler, 25-30 yıl önce yazılan kitapları bile okuyup anlamada zorlanıyorlar. İmlamız büyük bir keşmekeşlik içerisinde. Pek çok aydın ve akademisyenin nasıl bir dil kullandığı ortada

Gelinen noktada, böyle zayıf bir dille ne ilim yapılır, ne de kültür gelişir.

Edebiyat kitaplarımızda, divan edebiyatımızla ilgili bölümler var. Bir zamanlar çok edebiyat hocası bu bölümleri, öğrenciler anlamıyor diye atlar, okutmazlardı. Tabii bunda ideolojik çarpıklıklar da büyük rol oynardı. Öğrenciler de anlamadığı için divan edebiyatını sevmezdi. Bir türlü de sevelemedi. Şimdi nasıl bir uygulama var, bilemiyorum.

Birçok kere yazdık ve devamlı da söylüyoruz. Dil perişanlığından kurtulmanın iki yolu var: Bunun birisi ders kitaplarını otuz-kırk bin kelimelik zengin bir dille yazdırarak okutmak; ikincisi de eğitimimizde Osmanlıcaya yer vermektir.

Osmanlıca, üniversitelerimizde sadece tarih ve edebiyat bölümlerinde okutuluyor. Ülkemizde yüzlerce sanat

tarihçisi Osmanlıca bilmiyor. İnceledikleri eserler yedi-sekiz asırlık, ama inceledikleri bu eserlerin kitabelerini okuyamıyorlar. Bu büyük bir eksiklik değil mi?

Üniversitelerde bahsettiğimiz bölümlerde, eğitime geç başlandığı için doğru dürüst Osmanlıca öğretilmiyor. Hocalar, tez çalışmalarında öğrencilerinin ellerine Osmanlıca metinler verip, bunları yeni harflere çevirip getirmelerini istiyor. Onlar da bunu beceremediklerini için, yüklü paralar ödeyerek, çeviri işlerini piyasada yaptırıyorlar. Rampalı Çarşı'da bu konuda adeta bir sektör oluştu. Bunları hocalar da biliyor. Bazı hocalar, bu tez çalışmalarını birleştirip kitaplaştırıyor. Tabii yanlış okunan kelimeler sırtıp kalıyor. Bazen çok komik durumlar çıkıyor ortaya. Osmanlıca eğitimi ortaokul ve liselerde başlamış olsa durum çok daha farklı olacaktır.

Hele hele üniversitelerde sanat tarihi bölümlerinde, imam hatip okullarında ve ilahiyat fakültelerinde Osmanlıca okunulmaması büyük bir eksikliktir. İmam hatip okullarında ve ilahiyat fakültelerinde Farsça okutulmaması da öyle...

Bir zamanlar bazı medreseliler Farsça okutulmasına karşı çıkar: "Kim ki okur Farisi, gider dinin yarısı" dermiş. Şimdi de öyle mi düşünüyorlar acaba (!). Oysa kütüphanelerimizdeki yazma eserlerin pek çoğu Farsça olduğu gibi Osmanlıca eserlerde Arapça'dan çok Farsça kelime bulunur. Nasıl bunun farkında olunamıyor anlamak mümkün değil.

Ortaokul ve liselere *Kur'an-ı Kerim* ve siyer seçimlik ders olarak kondu. Seçimlik derslerin sayısını çoğaltın. Bunların arasında Arapça, Farsça ve Osmanlıca da olsun. Bundan kimseye zarar gelmez.

Gerçek Türk aydını Doğuyu da, Ba-

tıyı da tanıyan insandır. Bu da dilini bilmekle olur. İkisine de sırtımızı dönmeyiz. Bırakın isteyen hem bir Doğu lisanını, hem de bir veya birden ziyade Batı lisanını öğrensin.

Atilla İlhan ve Kemal Tahir gibi Marksizm'den gelmiş pek çok vicdan sahibi yazar ve fikir adamı, gençlerin Osmanlıca öğrenmesinden yanadır. Atilla İlhan, bir yazısında Osmanlıca için: "Öğrensin keratalar" diyordu. İlber Ortaylı da bir konferansında: "Babasının, dedesinin yazısını okuyamayan insandan ne hayır gelecek?" demişti.

Bazı gençler büyüklerinden daha demokrat ve ileri görüşlü galiba. Özel olarak Osmanlıca öğreniyor. Her geçen gün, Osmanlıca öğreten kursların sayısı da artıyor. Eskiden Osmanlıca bilen insan sayısı parmakla gösterilecek kadar azdı.

Ortaokul ve liselere Osmanlıcanın seçimlik ders olarak konması, bunları öğretecek hocaların bulunmasında sıkıntı yaşatabilir; ancak üzerinde durulursa bu sıkıntının da kısa sürede aşılacağını düşünüyorum.

Yabancı diller olsun, Osmanlıca olsun birden bire öğrenilmez. Bunlara küçük yaşlarda başlanır ve sistemli bir şekilde okutulursa, başarı nispeti de o kadar yüksek olur.

Osmanlıca öğrenmek o kadar zor değildir. Bunu ehli çok iyi bilir. Zor olan, ileri derecede Osmanlıca ile arşiv belgelerinin okunmasıdır. Bu da eğitime küçük yaşlarda başlamakla aşılar.

Eğitimde hayal bile edemediğimiz büyük değişiklikler oluyor. Bunları takdirle karşılamak gerekir. Eğitimde esas yapılması gereken, mevcut ders kitaplarını çöpe atıp, onları zengin bir dille yeniden kaleme almaktır. Aksi hâlde yeni neslin dil problemini çözmek mümkün olmaz.

ESKİ GAZETELERİ OKURKEN:3

BİR ZAMANLAR ONLAR DA KONYA'DAYDILAR

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

Bilmem büyük gazetelerin, belki de 'çok satan' demek doğru olacak, ölüm, başsağlığı ve teşekkür ilanlarının verildiği sayfalarına bakar mısınız? Ben özellikle bakarım. Böylece kimlerin aramızdan ayrıldığını o sayfalardan öğrenirim. Çünkü onlar belki de gazetede haber olarak yer alamayacaklardı ayrıca nerenin eşrafı olduklarını, özellikle dedelerle torunlar arasındaki ad bağlantılarını hatta bazı merhum ve merhumelerle olan bağlarını da bu ilanlar aracılığıyla öğreniyoruz.

Beni ilgilendirenlerin arasında Konyalıların ilanları başta gelir. Kimmiş, kimlerdenmiş, kimlerin ne derecede yakını imiş, vb. sorulara cevap ararım. Son yıllarda Kadınhnani'nden İçil ve Beyşehir'den Akkanat Ailelerinden yakınlarının vefatları üzerine verilen kocaman ilanlar dikkatimizi çekmişti.

Hemen ekleyeyim, son yıllarda 40 ve 52 mevlütlerinin yanında ölüm günlerinde yapılan anmalar (evde, mezarlıkta vb.) da gazetelerin ilan sayfalarında yer almaya başlamıştır. Aşağıdaki yazım bu tür konuların ele alındığı bir denemedir. Edebiyatımızda örneği yoktur. Her ilanın bizde uyandırdıkları veya bize hatırlattıkları kısa kısa dile getirilecektir. İçlerinde tanıdıklarım var, soyadlarından hatırladıklarım da... Hatta başkaları da... okuyunca kim-

ler olduklarını hatırlayacaksınız.

Gültekin Samancı: Ölümünün ertesi günü *Hürriyet* ve *Anadoluda Manşet* gazetelerinde iki ilan yayımlandı. Her iki gazetede 'Ailesi adına verilen ilanlar 'Acı Kaybımız', görev yaptığı Basın İlan Kurumu personelinin ilanı ise 'Vefat' başlığı altında verilmişti. Bu ilanların başka gazetelerde de yayımlandığını düşünüyorum.

İlanlarda Samancı'nın Konya ile olan bağına hiç dokunulmamıştır. Hemşehrimiz olduğunu bilmeseydik onu sadece 'Hisarcı bir şair' olarak hatırlaycaktık. 11 Nisan 2003'te vefat etmiş, ertesi gün toprağa verilmiştir.

Rahmetlinin kimliği, Kurumunun ilanında şöyle dile getiriliyordu:

"Basın İlan Kurumu'nun kuruluşunda görev yapan ve altı yıl genel müdür yardımcılığının ardından otuz yıldan beri de Genel Müdürlüğünü yapmakta olan, edebiyat dünyasında 'Sâmanoğlu' soyadıyla tanınan, Cumhuriyet Dönemi'nin usta şairi, yazar..."

Kurumun, saygı ve başsağlığı ifadeleri de aşağıdaki gibidir:

"Hatırası ebediyen yaşatılacak olan Kurumumuzun temel direği ve hepimizin manevî babası, eşi bulunmaz güzel insana Allah'tan rahmet, kederli ailesine, bütün gönül dostlarına ve yakınlarına başsağlığı dileriz."

Gültekin Samancı

Merhumun, ikisi kız olmak üzere altı kadreşi var. İşte ilk dört kardeşin adı: Gültekin, Metin, Çetin, Pekin... Öbürleri Fatma, Hikmet, Sabite. Çocukları ise Gülay (Pertez) ve Cüneyd... Kayınpederinin adı Kadir, Sabite'nin oğlunun adı da Kadir Fatih... Sekiz çocuk 'Amca' diyor ama dedeleri Fehmi ile nineleri Vesile'nin adını taşıyanı yok. Biri dışında (Fehmi) bütün adlar yeni: Uygur, Başak, Özge, Gözde, vb.

Rahmetli ile tanışırđık. Feyzi Ağabeyin (Halıcı) Konya'da düzenlediği bilim toplantılarına katılırdı. Galiba bir bildirisini sunarken ben de divanda görevliydim.

Keşke bir de ölüm ilanlarında Konyalı olduğu yazılı olsaydı.

Not: Benzer bir sıkıntıyı, 15 Aralık 2010'da vefat eden; sözlükçü, sinema tarihi araştırmacı ve öğretim görevlisi A. Nijat Özön'ün ilanında, rahmetli babası, büyük edebiyat tarihçisi Mustafa Ni-

hat Özön'ün anılmadığını görünce yaşamıştım.

Haşim Ekener: Adını ilk defa *Hürriyet*'teki iki ilanda gördüm. 'Başsağlığı' başlıklı ilkini vaktiyle genel müdürlüğünü yaptığı bir şirketler grubu veriyordu. İkinci ilan 'Vefat ve Başsağlığı' başlığını taşıyordu. Bir şirketin 'Kurucu aktüeri' imiş. Bu ilanda "Çok muhterem beyefendi sayın Haşim Ekener" deniliyordu (11 Ocak 2004). Bu ilanlarda da Konya adı geçmiyordu.

Beyefendi ile niçin ilgilendiğime gelince... O kadar çok sebebi varmış ki... Bir kere merhum şair kardeşimiz ve dostumuz Koray Ekener'in ağabeyi imiş. Konya Lisesinin orta üçüncü sınıfında (1953-1954) arkadaşım olan Ergüder Ekener'in de ağabeyi imiş. İyice yaklaştık, birkaç yıl önce kaybettiğimiz Yıldız Abanazır ablamızın da ağabeyi imiş. Bak sen hele, merhumu hiç tanımam, üç kardeşini tanıyorum. Olacak şey mi? Dahası, eşinden bir süre önce kaybettiğimiz; politikacı, gazeteci, avukat, yazar ağabeyimiz Suat Abanazır'ın da resmen kayınbiraderi...

Merhumun nereye defnedildiği belirtilmiyor, ama Konya olmadığı muhakkak. Belki ailenin verip de benim göremediğim üçüncü bir ilanda mezarlık belirtilmiş olabilir.

Yıldız, Ergüder ve Koray kardeşlerin ağabeylerinin adı Haşim! Acaba dede adı olabilir mi? Keşke hayatta olsalardı da ablamıza sorabilseydik.

Suphi Aydın: Ölüm ilanı *Hürriyet*'te (20 Kasım 2002) ailesi tarafından 'Acı Kaybımız' başlığıyla verilmiş. İlan 'Konya Taşkent Eşrafından' diye başlayınca aklımıza çok eskiler geldi. Soyadı hiç da yabancı gelmedi ama adıyla da bir araya getiremedim. Hatırladığım ilk genel seçimlere döndüm. Merhum Suphi'nin ağabeyi veya kardeşi olan Hidayet Aydın'ı hatırladım. En az iki dönem (1950 ve 1954) millet-

vekilimiz idi. 1957'yi ve Yassıada'yı hatırlayamadım. Belki de üçüncü defa listeye girememişti. Merhum İTÜ'yü Yüksek Mühendis Mimar olarak bitirmiş. Vefat ettiğinde ikisi kız olan altı kardeşinden sadece biri hayatta imiş.

Torunlarından biri de Suphi adını taşıyor. Yeğenleri (amca diyenler) arasında ilgi çekici adı olanlar da var: Erce, Ceyla, Nural (özü). Turgut ve Emine'nin babası... Kayınpederlerinin soyadı Turgutarslan... Merhumun annesinin adı ise Emine... Kan bağıyla birlikte ad bağı da sürüyor.

19 Aralıkta vefat eden Aydın ertesi gün İstanbul Güngören Mezarlığı'ndaki aile kabristanına defnedilmiştir.

Sofu Tuğrul: Ailesinin 'Acı Kaybımız' başlığı altında verdiği ilan 2 Eylül 2002 tarihli *Hürriyet*'te yayımlanmıştır. 31 Ağustosta İstanbul'da vefat eden Tuğrul 3 Eylülde Ankara'da Cebeci Asri Mezarlığı'nda toprağa verilmiştir. Ailenin 'Teşekkür' ilanı aynı gazetede 14 Eylülde yayımlanmıştır. Tuğrul Ailesinin üç kızı olmuş: Samiye, Saime ve Sema. (Adların üçü de S harfiyle başlıyor.) Tuğrul'un torunlarından birinin adı da Tuğrul...

Tuğrul Bey'le, Konya'da görev yaptığı yıllarda değişik ortamlarda karşılaşmışlığımız var.

Selçuk Aytan: Merhum Aytan'ın 'Vefat' ilanından değil 'Anma' ilanından yola çıkılarak yazılacak bir hatıra yazısı... İlan, *Hürriyet*'te 2 Kasım 2000'de yayımlandığına göre öleli bir yıl olmuş. "Eşin ve Çocukların" olarak verilen ilan şöyle: "Canımız, Babamız / Senin doğrularınla, ama sensiz / Senin sevginle, ama sensiz / Senin sıcaklığını içimizde hissederek / Bir yıl geçirdik / Seni çok seviyoruz."

Tesadüf bu ya, yazımızın bilgisayar ortamına aktarıldığı günlerde merhumla ilgili yeni bir 'Anma' ilanı yayımlandı: *Canımız Örnek insan / Sayın / Selçuk Aytan / Özleminle 10. yılını tamamladık. / Sevgin hiç eksilmiyor. / Eşin ve çocukların (Hürriyet, 02 Kasım 2011).*

Merhumla bir defa karşılaştığımı hatırlıyorum, ama nerede? Ancak, benim Eğitim Fakültesi Dekanlığım döneminde bir konu ile ilgili olarak birkaç kere telefonlaştığımızı hatırlıyorum. O yıllarda galiba kendileri Ankara'da idiler.

Sonuç: Hepsine rahmet diliyorum.

Aczimin Gıryesi

Zulüm karanlığı....

Zulüm karanlığında haklıyı haksızdan ayıramazsın
Ne kadar çalışıp çabalasın sesini duyuramazsın.
Var gücünle adalet güneşinin doğması için çalış,
Yoksa bu zulümhânedede insanlar çürür, kurtaramazsın.

Ahmet Serçi

Ahmet KUŞ

KONYA SANAYİ MEKTEBİ

Tanzimat süreciyle başlayan eğitimde yenilik çalışmaları Osmanlı'nın son dönemlerine kadar devam etti. İlk olarak 19. yüzyılın sonlarında Tuna Valiliği'ni yürüten Mithat Paşa tarafından Niş, Rusçuk ve Sofya'da Osmanlı'da sanayi eğitiminin nüvesini teşkil eden sanayi ıslahhaneleri açıldı. ıslahhanelerde istenilen başarı elde edilince ülke genelinde bu projenin devamı niteliğinde olan sanayi mektepleri açılmaya başladı. Sanayi için teknik eleman yetiştirmek gayesiyle ilk olarak 1868'de İstanbul'da daha sonra Bursa, Diyarbakır, Şam, Kastamonu, Bağdat, Selanik ve Konya'da sanayi mektepleri açıldı. Konya Vilayeti Konya, Karaman, Aksaray, Niğde, Isparta, Burdur, Nevşehir, Antalya, Alanya, Akşehir gibi sancak ve kazaları kapsayan Osmanlı'nın Anadolu'daki en büyük vilayetlerinden biriydi. Mithat Paşa'nın

Rumeli'de açtığı ıslahhanelerin bir benzeri olan sanayihânelerden biri de 1870 yılında Konya Valisi Ahmed Tevfik Paşa tarafından Konya'da açıldı. Konya'da açılan ıslahhanenin amacı da diğerlerinde olduğu gibi savaş sırasında ordunun ihtiyaçlarına yönelik üretim yapmaktı. Bu ıslahhanelerin diğer amacı da kimsesiz çocukları eğiterek sanayi alanında kalifiye işgücü olarak yetiştirmekti. Kalabalık bir nüfusa ve geniş topraklara sahip olan Konya Vilayeti'nde faaliyet göstermek üzere 1901 yılında İstanbul'daki Sanayi Mektebi'nin benzeri olan bir Sanayi Mektebi açıldı. Fonksiyonel olmasının yanı sıra orijinal bir görünüme de sahip olan bina Osmanlı Mimarlığı'nın son dönem karakteristik özelliklerini taşıması açısından ilginç bir örnektir. Mekteb-i Sanayi, Hamidiye Sanayi Mektebi, Sanat Okulu ve Erkek Sanat Enstitüsü adlarıyla da tanınan bina sade mimari tarzı ve iki kulesiyle bölgede dikkat çekici bir yapıdır. Sanayi Mektebi aynı zamanda Birinci Ulusal Mimarlık döneminin Konya'daki erken tarihli uygulamalarından biri olarak kabul edilmektedir.

SANAYİ MEKTEBİ İÇİN SEÇİLEN ALAN

Konya Sanayi Mektebi'nin inşa edildiği alan Selçuklu döneminde olduğu gibi mektep inşaatının başladığı yıllarda da şehrin merkezi ve gözde bir semtidir. Özellikle 1900'lü yıllarda bu bölge kamu binalarının, medreselerin, büyük camilerin ve

çarşıların yakınında olması sebebiyle bir cazibe merkezidir. Mektebin bulunduğu arsa üzerinde daha önce Konya Bedesteni bulunuyordu. Dokuz kubbeli klasik Osmanlı bedestenlerinin tüm özelliklerini taşıyan Konya Bedesteni, Kanuni Sultan Süleyman'ın hükümdarlığı sırasında müftü ve kazasker olan Mevlâna Kadri Çelebi tarafından 1538 yılında yaptırılmıştı. 19. yüzyılın sonlarında eski eser deposu olarak kullanılan bedesten, yerine Sanayi Mektebi inşa edilmek amacıyla 1898 yılında yıkıldı. 1898 yılında Konya Valisi Avlonyalı Mehmed Ferit Paşa, Belediye Reisi ise Burhanzade Seyit Rıfat Paşa idi. Yıkıtılan bedesten den günümüze sadece inşa kitabesi ve birkaç fotoğrafı ulaştı. Bedestenin inşa kitabesi halen Mevlâna Müzesi'nde sergilenmektedir.

Konya Bedesteni'nin doğusunda Mahkeme Hamamı, güneydoğusunda Şerafeddin Camii, güneyinde Ziyaiye Medresesi, Ziyaiye

Medresesi'nin batı bitişiğinde ise Gilisralı Hacı Ali Efendi tarafından yaptırılan Takva Efendi / Yeni Daire Medresesi, kuzeyinde Süleymaniye / Tavaslı Hoca Medresesi, kuzeydoğusunda Şems-i Tebrizi Camii ve haziresi, güneybatısında İplikçi Camii, batısında ise Bekir Sami Paşa Medresesi bulunuyordu. Sanayi Mektebi inşa edildiği yıllarda günümüzde Mevlâna Caddesi olarak bilinen ve eski adı Hükümet Caddesi olan geniş cadde mevcut değildi. Ayrıca Sanayi Mektebi'nin inşa edileceği arsının etrafında kamu binaları haricinde bir ya da iki katlı evler de bulunuyordu. Mektebin inşa edildiği alan Konya'nın kadim mahallelerinden biri olan Şems-i Tebrizi Mahallesi sınırları içerisindeydi. Şems-i Tebrizi Mahallesi 1518 yılında Yavuz Sultan Selim adına Kemal Paşazade tarafından yapılan Konya yazımında adı bulunan 79 mahalleden biridir. Konya Sanayi Mektebi, Sultan II. Abdülhamid Han'ın hükümdarlık

döneminde, 1898 yılında Konya Bedesteni'nin tamamı, Süleymaniye / Tavaslı Hoca Medresesi'nin bir bölümü ve etrafında bulunan evler yıktırılarak inşa edilmeye başlandı. Tavaslı Hoca Medresesi'nin sağlam kalan kısımları da 1948'de yıkılarak Sanayi Mektebine avlu olarak ilave edildi. Buradan Alâeddin Tepesi'ne kadar olan alan irili ufaklı medrese, zaviye ve tekkelerin bulunduğu bir bölgeydi. Konya Selçuklular devrinde olduğu gibi Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde de bir ilim ve irfan şehriydi.

Aradan geçen 108 yılda şehrin genelinde olduğu gibi bu bölgesinde de ciddi değişiklikler oldu. Özellikle burada bulunan medreselerin ve özel mülkiyete ait evlerin tamamı yıkıldı ve yerlerine yeni binalar inşa edildi. Ziyaiye Medresesi ve Takva Efendi Medresesi yıkılarak yerine Şerafeddin Parkı, Bekir Sami Paşa Medresesi yıkılarak yerine Merkez Bankası inşa edildi. Sanayi Mektebi'nin sadece ana binası, Şerafeddin Camii, Mahkeme Hamamı, İplikçi Camii, Ali Efendi Muallimhanesi, Şems-i Tebrizi Camii ve Türbesi günümüze ulaşabilen tarihi yapılarıdır. Son yüzyıl içerisinde Sanayi Mektebi'nin yakınlarına inşa edilen yapılar ise Merkez Bankası, Öz İşhanı, Eski Defterdarlık Binası, Vakıflar Bölge Müdür-

lüğü binasıdır. Ayrıca Şems-i Tebrizi Camii haziresi, Şerafeddin Camii haziresi ve Şerafeddin Türbesi de son yüzyıl içerisinde yok edilen eserlerdir. Mahkeme Hamamı ile Öz İşhanı arasında bulunan üç katlı apartman 1980'li yıllarda yol genişletmek amacıyla yıkıldı. Bölgede birkaç yıl içerisinde gerçekleşen en önemli değişiklikler ise daha önce Mahkeme Hamamı'nın etrafında yer alan dükkânların ve Şerafeddin Camii'nin kuzeyinde yer alan Şerafeddin Türbesi'nin aslına uygun olarak yeniden inşa edilmesidir.

YAPILIŞI

Sanayi Mektebi müstemilatıyla birlikte 2900 m² lik bir alan üzerine kurulmuştur. Mektep sadece günümüze sağlam olarak ulaşan iki kuleli ana binadan oluşmuyordu. Oldukça büyük bir arsa üzerine inşa edilen mektebin demir, döküm, model ve tesviye atölyeleri gibi ek binaları da bulunuyordu. 1898 yılında inşasına başlanan ana bina Osmanlı mimarisinin estetik düzeyini pek yansıtmamasına rağmen yapıldığı döneme göre oldukça görkemli ve fonksiyonel bir bina olarak tasarlanmıştı. Özellikle binaya ayrı bir görüntü veren iki sivri kubbe çok dikkat çekicidir. 1900'lü yılların mimari tarzını tam anlamıyla yansıtan yapının gör-sel olarak en dikkat çekici unsurları

kurşun kaplı kuleler, büyük pencereler ve pencere üstlerinde yer alan Kütahya çinileridir. Mektebin girişindeki üçgen alınlık içerisinde yer alan inşa kitabesi günümüze ulaşmamıştır. Güney cephesinde pencerelerin üzerinde yer alan çini panoların birisinde Sultan II. Abdülhamid'in tuğrası, altında "Padişahım çok yaşa" onun da altında "Sanayi Mektebi inşaatına memur Vilayet Sermühendisi İzzetlû Şefik Bey ve en altta 1316" tarihi bulunmaktaydı. Ne yazık ki bu kitabe de 1979 yılı sonlarında çalındı. Yangından sonra yapılan restorasyon sırasında bu pano ve eksik olan diğer çini panoların yerine aslına uygun olarak yapılan yeni çiniler takıldı. Binanın yapımında görev alan Sermühendis Şefik Bey, Hendese-i Mülkiye Mektebi'nin 1888 yılında verdiği ilk mezunlardan biridir. Yapının çinilerinin kim tarafından yapıldığını ise doğu cephesinde bir pencerenin üzerinde bulunan çini panodaki yazılardan anlıyoruz. Bu pano 1979 yılında bir kişi tarafından kırılıp, çalınmak istenmiş fakat suçlu yakalanmış ve pano Konya Etnografya Müzesine kaldırılmıştır. Daha sonra bina restore edilirken yine Mehmed Emin Usta'nın torunları tarafından işletilen Kütahya'da bulunan Metin Çini Fabrikası'nda aslına uygun olarak yapılan eksik pa-

nolar yerlerine takılmıştır. Çini kitabesi olarak yapılan bu kitabede çinilerin Mehmed Emin Usta tarafından 1318 yılında Kütahya Osmanlı Fabrikası'nda yapıldığı yazılıdır. Çiniler Osmanlı dönemine has bitkisel motiflerle süslenmiştir.

Bina zemin, iki normal kat ve bir de çatı katı olmak üzere dört katlı olarak tasarlanmıştır. Küçük pencereleri bulunan zemin kat depo, atölye, birinci ve ikinci katlar sınıf, idari bölüm, çatı katı ise büyükçe bir salon olarak tasarlanmıştır. Yapıya ayrı bir görünüm katan kuleler eski fotoğraflardan anladığımız kadarıyla sivri piramidal külahlar şeklinde inşa edilmiş ve üstleri kurşun ile kaplanmıştır. Kulelere çatı katından girilmektedir. Ne yazık ki binaya anıtsal bir özellik veren bu iki kule daha sonraki yıllarda yapılan onarımlar sırasında değiştirilerek daha basık ve farklı bir hale dönüştürülmüştür. 1979 yılındaki yangından sonra yapılan son restorasyon ile sekizgen kuleler ilk yapılındaki sivri hallerine uygun olarak onarılmış ve çatıları kurşunla kaplanmıştır. Binanın yapımında moloz taş ve tuğla kullanılmıştır. Tuğla örgü üzerine kesme taş taklidi sıvayla derz ve silme işçilik uygulanmıştır. Tavan kaplaması ahşaptır ve her hangi bir süsleme bulunmamaktadır. Binada çiniler hari-

cinde herhangi bir bezeme ya da dikkat çekici bir süsleme yoktur, bina son derece sade ve gösterişten uzak bir görünüme sahiptir. Ayrıca binanın girişinde revaklı bir bölüm ve iki kule arasında bir balkon bulunmaktadır.

BİNANIN YILLAR İÇERİSİNDE KULLANIMI

1901 yılında tamamlanan bina yapıldığı amaç üzere Sanayi Mektebi olarak kullanılmaya başlandı. İlk olarak ön cephedeki ana binada eğitim ve öğretime başlayan Sanayi Mektebi daha sonraki yıllarda etrafına yapılan ilave atölye binaları ile sürekli olarak gelişti. Okulun ilk müdürü Çumralı Mehmed Emin Bey'dir. 1901 yılında demir ve marangoz atölyeleriyle öğretime başlayan okulun 17 öğrencisi bulunuyordu. Mektep açıldığı yıl ilginç bir sergiye ev sahipliği yaptı. Konya Valisi Avlonyalı Mehmed Ferit Paşa'nın girişimleriyle Konya ve çevresinde halıcılık sanayisini teşvik etmek amacıyla 5 Mayıs 1901 tarihinde 5 hafta sürecek bir halı - kilim sergisi açıldı. Anadolu'da ilk kez düzenlenen bu sergiyi ilk gün binden fazla kişi ziyaret etti. 1902 yılında Mehmed Emin Bey'in yerine Tevfik Bey müdür

olarak atandı. 1909 – 1913 yılları arasında mektep binasının ikinci katı, Darülfünun'a bağlı olarak açılan Konya Hukuk Mektebi'ne kiraya verildi. Bu mektep Anadolu'da açılan ilk hukuk mektebidir. 1910'da mektebin gelirlerinin azalması sebebiyle Konya Vilayet Meclisi'nin kararıyla kapatılması gündeme geldi fakat Konya Valisi Arıf Paşa "Meşrutiyet döneminde bir mektep kapatılamaz, mektep kapatmak iş değildir." diyerek Sanayi Mektebi'nin kapatılmasını engelledi. 1913'te Konya'nın ilk sineması da Sanayi Mektebi bünyesinde faaliyete geçti. Sinema salonu olarak marangoz atölyesinin üstündeki salon kullanılıyordu. Sanayi Mektebi Sineması'nda, I. Dünya Savaşı ve Milli Mücadele boyunca milli hisleri uyardırma ve mücadeleye teşvik amacıyla halka ücretsiz film gösterimleri yapıldı. Döneminin en son filmlerinin gösterildiği sinema 1926 yılında kapatıldı. Özellikle 1925 yılında mektebin etrafında bulunan medreseler ve evlerin bir kısmı kamulaştırılarak yeni binalar inşa edildi. 1931'de Kayseri, Ağrı, Malatya, Yozgat, Elazığ, Kars ve Kırşehir'i de içine alacak şekilde Bölge Sanat Okulu'na dönüştürüldü. Daha sonra 1935 yılında bir kısım medrese ve ev daha yıktırılarak avlu biraz daha genişletildi, mutfak, çamaşırhane, hamam gibi yeni ilave binalar inşa edildi. 1940'da Sanayi Mektebi'nin büyüklüğü ana bina, tesviye, torna, demir, döküm atölyeleri, marangozhane, döküm ocak dairesi, çamaşırhane, hamam gibi müstemilat ile birlikte 2012 m²'lik bir kapalı alana ulaştı. 1967 yılına kadar Konya Sanatlar Mektebi sonra Erkek Sanat Enstitüsü, daha sonra Konya Erkek Lisesi ve 1968 – 1977 yılları arasında Karatay Lisesi olarak kullanıldı. 1967'de Sanat Enstitüsü, Yüksek Mezarlık mevkiinde inşa edilen günümüzde Meram Endüstri Meslek Lisesi olarak bilinen binaya taşındı. Böylelikle bu binanın 1967 yılında Sanayi Mektebi olarak kullanımı sona erdi. 1977'den sonra iki yıl kadar boş kalan bina 1979'da büyük bir yangın geçirdi. Yangında büyük hasar gören

mektep 1982 yılında Konya İl Özel İdaresi ve Selçuk Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi arasında yapılan anlaşma kapsamında restore edildi. 13 Kasım 1982 tarihinde Konya Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 3861 numaralı kararıyla tescil edilen bina 1988 yılından itibaren İl Özel İdare Müdürlüğü tarafından İl Genel Meclisi hizmet binası olarak kullanılmaya başlandı. Bina günümüzde de aynı amaçla kullanılmaktadır. İl Genel Meclisi'nin Ekim 2009 tarihinde yapılan üçüncü birleşiminde Ankara Yolu üzerinde bulunan İl Özel İdare binasının yanına yeni bir meclis binası yapılması ve 2010 yılında bu binanın tamamlanarak meclisin yeni binaya taşınmasına oy birliği ile karar verildi.

MÜZE İÇİN İDEAL BİR BİNA

Sanayi Mektebi binası şehrin en merkezî yerindedir ve mimari üslup olarak orijinal bir yapıdır. Konya mimarlık tarihindeki önemi de göz önüne alınarak yeniden değerlendirilmelidir. İl genel Meclisi'nin Ekim 2009 tarihinde taşınmayla ilgili olarak aldığı son karar muhtemelen birkaç yıl içerisinde yeni binanın tamamlanmasıyla birlikte uygulanacaktır. Dolayısıyla Sanayi Mektebi binası boşaltılacaktır. Alâeddin Tepeşi ve Mevlâna Müzesi arasında şehrin en turistik bölgesinde bulunan binanın kültür, sanat ve turizm amaçlı olarak kullanılması uygun olur. Bu bina konum itibarıyla çok önemli bir bölgede yer almaktadır. Birkaç örnek verecek olursak bina Sanayi Müzesi, Eğitim Müzesi, Tarım Müzesi, Konya Şehir Müzesi, Konya Kitaplığı gibi binanın tarihine yakışan bir amaca yönelik olarak kullanılabilir. Bir müze için sadece ana binanın yetmeyeceği aşikârdır. Daha fazla teşhir alanı kazanabilmek için doğusunda bulunan Öz İshani ve arka tarafında bulunan çirkin ek binaların yıkılması gerekir. Bunların yerine ana binaya uygun tarzda yeni binalar yapılarak bir müze için gerekli olan modern teşhir salonları elde edilebilir.

1980'li yıllarda inşa edilen bu binalarda muhtelif iş kollarında faaliyet gösteren dükkânlar bulunuyor. Binaların hiçbir estetik görünümü yoktur ve tarihi dokuya aykırı bir görünüme sahiptir. Yıkılan bu binaların yerine yenileri yapılmasa bile elde edilecek arsa yeşil alan olarak düzenlenip, mektep binasının etrafı daha güzel bir görünüme kavuşturulmalıdır. Bir de yanlış düzenleme sonucu ana binanın görkemli ön cephesi ağaçlarla kapatılmıştır. Bu hata sadece Sanayi Mektebi'nde değil şehrimizde yer alan birçok tarihi binada yapılmıştır. Her mevsim yeşil kalan ve büyüdüğü zaman binanın cephesini kapatan çam türü ağaçlar bu tür tarihi değeri olan anıtsal binaların ön tarafına dikilmemelidir. Aynı yanlış Mevlâna Dergâhı'nda da yapılmıştır. Yıllar önce ön tarafa dikilen çam ağaçları büyümüş ve dergâh artık ağaçların arkasında kalmıştır.

KAYNAKÇA

SEMİZ, Yaşar – KUŞ, Recai, "Konya Sanayi Mektebi (1901 – 1960)", Yeni İpek Yolu Konya Kitabı V, KTO Yay., 2002, s.103 – 142.

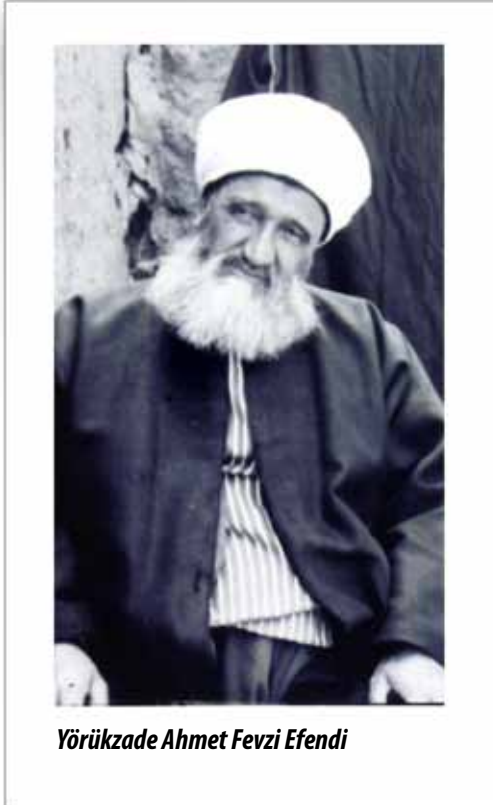
SÖZEN, Metin – DÜLGERLER, O. Nuri, "Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nin Önemli Bir Yapısı: Konya'da Sanayi Mektebi", Doğumunun 100. Yılında Atatürk'e Armağan, İ.Ü. Ed. Fak. Yay., İstanbul, 1981, s.437 – 475.

Ahmet ÇELİK

YÖRÜKZADE AHMET FEVZİ EFENDİ VE MEKTUPLARI

Yörükzade Ahmet Fevzi Efendi, 1874/1290 Bolvadin'de doğdu. Babası Kayhan Yörüklerinden Hafız Mehmet Efendi, annesi, Ağalar Sülalesinden Nefise Hanım'dır. Çocuk yaşta babasını, ilim çağında ve gurbette iken annesini kaybetti. İlk tahsilini Bolvadin'de Mahmud Hoca Mektebinde, tamamladı. Üç yıl süren Rüştüye tahsilini Bolvadin'de bitirdi. Rüşdiyeden sonra 1309'da Konya İplikçi Medresesinde Hadimli Mehmet Vehbi Efendi'den

Yörükzade Ahmet Fevzi Efendi

icazetini aldı. İstanbul'a giderek Fatih Medresesi'nde Musa Kazım Efendi'den icazet aldı. Gümüşhanevi Dergâhı şeyhlerinden Hasan Hilmi Kastamonî'ye intisap etti ve Hasan Hilmi Efendi'den tasavvufi hilafet aldı. Yörükzade, 25 Mart 1902'de yapılan "ruus sınavı"ndan sonra 25 yaşında medreseyi bitirerek taşra müderrisi olarak Bolvadin'e atandı. 1911'de Alaca camiinde memuriyete başladı. 1912 yılında Yörükzade, Bolvadin Medrese-i Aliyyesi'nde görev yaptı. Bu medresede Yunuzzade Ahmet Efendi, Kantarzade Fehmi Efendi ile birlikte çeşitli dersler okuttu. Ahmet Fevzi Efendi, Millî Mücadele yıllarında Bolvadin'de Hasip Hoca Medresesi'nin başında halka ilim, va'z ve nasihatta bulundu. Daha sonra merkez kaza müderrisi, ilmiye müderrisi ve vaizi oldu. Kurtuluş savaşı sırasında Hocası Hadimli Mehmet Vehbi Efendi, Yörükzade'yi ziyarete gelir ve akabinde Yörükzade, ilçede "Kuvayı Millîye"nin kurulmasını sağlar. Yörükzade Ahmet Fevzi Efendi soyadı kanunuyla birlikte "Özdemir" soyadını aldı. Vefat edinceye kadar Alaca cami imam hatipliğinde bulunur. 11 Aralık 1957'de Bolvadin'de vefat eden Yörükzade Ahmet Fevzi Efendi'nin *kabri* Fatih Sultan Mehmet İlkokulu karşısındadır.

BOLVADİN'İ SEBEB-İ ZİYARETİMİZ

Yörükzade'nin Bolvadin'de Gü-

müşhaneli Ahmet Ziyaeddin Efendi'nin Halifesi Hasan Hilmi Efendi adına kurduğu ve Anadolu'da sağlam olarak kalabilen tek Gümüşhaneli Dergahı olma özelliği taşıyan tekke ve kütüphanesini incelemek için Bolvadin'e 16-17 Mayıs 2009 yılında Konya'dan Dr. **İsmail Bilgili**, **Bayram Biçer** ve **Mustafa Akbak**'la birlikte gittik. Bolvadin'e İstanbul'dan Dr. **Necdet Yılmaz**, **Doç.Dr. Hür Mahmut Yücer** ile bir grup arkadaşı ile katıldı.

Bolvadin'e ikinci gidişimiz ise 28-29 Eylül 2010'daydı. Konya Bölge Yazma Eserler Müdürü Bekir Şahin ve müze görevlileri vardı. Her iki gidişimizde **Abdullah Feyzi Kocaer** ve Yörükzade Ahmet Feyzi Efendi'nin oğlu **Hilmi Özdemir** Bey de katılıp rehberlik ettiler.

İki gün boyunca kütüphanede incelemeler ve çekimler yapıldı. Müze görevlileri bir hafta boyunca orada kaldılar. Yazma, matbu ve diğer evrakların çekimlerini yaptılar.

HASENİYE MEDRESESİ VE KÜTÜPHANESİ

Kütüphanede yaptığımız incelemeleri Yörükzade'nin Tekke ve Medresesi, şahsi eşyaları, kitapları ve belgeleri şeklinde tasnif etmek mümkündür. Hocası Hasan Hilmi Efendi'nin 1911'deki vefatına çok üzülen Yörükzade Bolvadin'de bir medrese kurmaya karar verir. Medrese, hocasının adına yaptırılacak ve ismi "**Medrese-i Hase-niye**" olacaktır. Masraflar ihvanca karşılanacaktır. Ayrıca bu medreseye Bolvadin'nin ihtiyacı vardır ve lüzumludur. Medresede bir kütüphane ve dersane olacak orada öğrencilere ders verilecek ve ihvana da hatme Hâcegan icra edilecektir. Bununla ilgili olarak Yörükzade ve ihvandan ileri gelenler

Şeyh İsmail Necati efendiye bir mektup yazarak ahitname imzalarlar. Şeyh İsmail Necati Efendi'nin izin vermesiyle 1327 yılında medrese açılır. Medrese içine çeşitli ilimlere ait **420 ciltlik bir de kütüphane kurulur**. Medresede tasavvufi faaliyetlerle birlikte Cuma ve Salı günleri Ahmet Ziyaeddin Gümüşhanevi'nin Ramuzu'l-Ehadis adlı hadis kitabı okutulur.

Medrese **Bolvadin** Alaca Camii'nin batı duvarına bitişik iki katlı bir bina-dır. Birinci katında kitapların bulunduğu kütüphane ile bir küçük oda, tuvalet, lavabo ve odun-kömür için bir depo ve salon bulunmaktadır. İkinci katta küçük bir salona açılan bir büyük, bir küçük oda ile bir lavabo vardır. Küçük odada "gusülhane" tabir edilen küçük bir banyo ve salonun kible duvarında küçük bir mihrap vardır. Yörükzade, günlük misafirlerini aşağı ve yukarı kattaki küçük odalarda kabul eder ve genelde yukarıda oturur idi. Büyük odada ise bayramlarda ziyaretçileri kabul ile bayramlaşır ve dışarıdan gelen yatılı misafirleri bu odada ikamet ederlerdi. İkinci katına merdiven başında caminin ikinci katın açılan bir kapı vardır. Namaz vakitlerinde bu kapıdan camiye geçerdi.

Medresede Yörükzade'ye ait özel eşyalarla birlikte tekkeye ait özel eşyalar da olduğu gibi korunmaktadır. Bunlardan en ilginçleri Hatme taşları ve tekkenin deposunda bulunan çeşitli hatlar-levhalarıdır.

GÜMÜŞHANELİ DERGÂHINDAN MEKTUPLAR

1900 yılından başlayarak Yörükzade'nin vefatına kadar İstanbul'daki Gümüşhaneli dergâhından pek çok mektup gelmiştir. En önemli mektuplar **Şeyh İsmail**

(vf.1920) Efendi'nin ilave edilmesini istemektedir. Bolvadin'e 700 adet mühr-ü nübüvvet göndermiş olup bunların o civardaki ihvana dağıtılmasını, özellikle halvetlere ve hadis derslerine devam edilmesini talep etmektedir. Ayrıca bir çocuğu vefat eden Yörükzade'ye taziye ve başsağlığında bulunmaktadır.

Yörükzade'nin aynı dergâhta görevli **Kâtip Mustafa Feyzi** (2 mektup), **Demircili Mustafa Hilmi** (12 mektup), **Abdurrahman Fahri** efendilerle (8 mektup) olan mektuplaşmaları bir yandan o dönemin sosyo-ekonomik durumuyla ilgili birinci elden bilgiler verirken bir yandan da Gümüşhaneli Dergâhı ve tasavvuf tarihi açısından eşi bulunmaz bilgiler vermektedir.

Yörükzade medresesi ve kütüphanesi için yaptığı vakfiyeden vazgeçmeye çalışmıştır. Bununla ilgili önce mahalli ulemadan durum sorulmuş tatmin edici bir cevap alamayınca Yörükzade İstanbul müftüsü olan Ömer Nasuhi Bilmen'e bir mektup göndermiştir. Onlardan bir cevap alamayınca Yörükzade, **Mehmed Zahid Kotku** ile mektuplaşmış ve Mehmet Zahid Kotku ona şu cevabı yazmıştır: "Medrese kütüphanesindeki kitapların durumu İstanbul müftüsü Ömer Nasuhi Bilmen'e sorulmuş ve katiyen muvafakat etmiyor mucebi mesuliyettir. Bekir Haki Efendi de aynı fikirdedir."

KONYA'DAN HADİMLİ MEHMET VEHBİ EFENDİ'NİN MEKTUPLARI

Konya'dan Yörükzade'nin mektuplaştığı en önemli isim kendisinden icazet aldığı hocası **Hadimli Mehmet Vehbi Efendi** ve onun oğlu **Fevzi Çelik**'tir. **Hadimli Mehmet Vehbi Efendi** 1332, 1336, 1339, 1340, tarihleri arasında Yörükzade Ahmet Fey-

Necati Efendi, Şeyh Mustafa Feyzi Efendi'ye ait olanlarıdır.

Şeyh İsmail Necati Efendi, İstanbul'dan 1327, 1329 ve 1331 yıllarına ait 5 mektup göndermiştir. Bu mektuplarda Hasan Hilmi Efendi'nin vefatı (1911), onun adına hatimler okutulması ve hatm-i haccan'larda silsileye ilave edilmesi ve kendinin başa geçmesi, bağlılarının vazifelere ve hatmelere devam etmesi istemektedir. Hasan Hilmi Efendi adına Bolvadin'de kurulan medreseyle ilgili memnuniyetler ifade edilmektedir. Ayrıca cümle müridanın Ramazan Bayramı tebrik edilmektedir.

Şeyh Mustafa Feyzi Efendi, İstanbul'dan 1339-1343 tarihleri arasında 3 mektup göndermiştir. Bu mektuplarda Bolvadinli 3-4 şahsın İstanbul'da kendini ziyaret edip Yörükzade'den bahsetmişler o da onu medhü sena etmektedir. Mustafa Feyzi Efendi, Yörükzade'den Çay, Saklı, Aziziye köylerinde irşad faaliyeti yapılmasını istemektedir. Hatme dualarına vefat eden Gümüşhaneli tekkesi şeyhlerinden Ömer Ziyaeddin

zi efendi'ye 8 mektup göndermiştir. Hadimli Mehmet Vehbi Efendi'nin Yörükzade'ye gönderdiği mektuplarında, bastırıldığı Akaid-i Hayriyye, Ahkam-ı Kuraniye adlı eserleriyle Hülasatü'l-Beyan Tefsir'inin yeni çıkan sayılarını göndermektedir.

Yörükzade, hocasının gönderdiği eserleri büyük bir dikkatle okumuş ve Hülasatü'l-Beyan'da bir yanlışlık tespit edip bunu hocasına bildirmiştir. Mehmet Vehbi Efendi tefsirinin ikinci cildinin 154. Sayfası 13. Satırındaki "ve la tenkihu" metnini "vela tünkehu" diye yorumlamıştır. Bu yanlış anlamaya müsaittir. Ayrıca 4. cildin 4. Sayfası 9. satırdaki kelimeler hakkındaki ikazları vardır. Bütün bu ikazlara Mehmet Vehbi Efendi: "**gerek yazışta, gerek tashihte büyük bir gaffet olduğu anlaşılmıştır**" diyerek hatasını tespit edip tashih eden öğrencisi olan Yörükzade'ye memnuiyetini teşekkür ederek izhar etmiştir. Vehbi Efendi bu tashihlerin doğru ve yerinde olduğunu kabul etmektedir. Fakat şimdi yapılacak bir şey yoktur. Diğer baskılarda bunu düzeltereğini ifade etmektedir.

Yörükzade'nin Mehmet Vehbi Efendiye göndermiş olduğu mektuplarda Yörükzade Hadimli Mehmet Vehbi hocanın vefat ettiği tarzında Bolvadinlilerden bir şayia duymuş fakat bu haberi Necmettin (Erbakan) Efendi'nin söylemesiyle kesinlik kazanmıştır. Bunun üzerine oğlu Fevzi Çelik'e bir taziye mektubu göndermiştir.

Mehmet Vehbi Efendi "**Ahmet Efendi Oğlum**"; Yörükzade ise "**Üstad-ı Ekremim**" hitap etmektedir. Mehmet Vehbi Efendi bastırılmış olduğu kitapları göndermekte ve bunların Bolvadin ve havalisinde yayılmasını

istemektedir. Bunda dolayı: "**kitapların neşrine hizmetin sebebiyle inşallah me'cur olursun**" denilerek "**gayretlerine müteşekkirim**" demektedir. Fakat kitapların basımı satışlardan elde edildiği için Yörükzade'ye kitap borçlarının hemen gönderilmesini istemektedir.

Fevzi Çelik Hadimli Mehmet Vehbi Efendi'nin oğludur. Manifaturacılık yapmaktadır. Uzun Çarşı, 33 numaradadır. 5 mektup 1940-1949 yılları arasında Konya'dan gönderilmiştir. Mektuplarda babasının muhtelif zamanda gönderilen kitaplarının ulaşım ulaşmadığı ve satılan kitapların parasının hemen gönderilmesiyle ilgilidir. Bir mektubun konusu ise Sandıklılı Bedri ile ilgilidir. Bedri, Sandıklı'da tutuklanmıştır. Bakırköy Akıl ve Ruh Sağlığı Hastanesine asker eşliğinde sevk edilecektir. Feyzi Çelik olaya müdahale eder. Bedri "Gitmem" diye diretir. Fakat Bakırköy'e sevk edilir. Fevzi Çelik, Bedri'yi ikna eder. Asker gizlice ve sivil olarak trene bindirilir. Yanında Fevzi Çelik'te vardır. Bakırköy'e giderler. 10-12 doktor tarafından muayene edilir. Derin bir düşünce ve üzüntüsü olduğu anlaşılır.

Bir müddet hastanede kalması gerekmektedir. Fevzi Çelik geri döner. Bayram günü Bedri'nin bir oğlu olmuştur. Ayrıca Bedri'nin Sandıklı'daki ev sahibine borcu da vardır.

BUHARALI İBRAHİM MAHVİ'DEN GELENLER

Yörükzade Mektuplarında Buharalı, Türkistanlı, Afganlı şeyh diye bahsedilmekte olan **İbrahim Mahvi** adında biriyle mektuplaşmıştır. İki adet mektup **1337** tarihlerinde Konya ve İstanbul'dan İbrahim Mahvi tarafından gönderilmiştir. 1.Mektup Yörükzade'ye yazılmış ve "**şeyhim, mürşidim**" diye hitap etmektedir. Akşehirli Süleyman Necati Efendiyi tanımakta ve Yörükzade vasıtasıyla selam göndermektedir. Buharalı, 7 ay Şam'da kalmıştır. Şimdi ise İstanbul'dadır. Üsküdar Özbekler tekkesinde kalmaktadır. İşsizdir. Duaya ihtiyacı vardır. Kimseye borcu olmadığı gibi parası da yoktur. Yörükzade'ye "**Mürüvvetli, hakikatli şeyhim**" diye hitap etmekte, ayrıldığından beri onun gibine rastlayamadığını ifade eden ikinci mektubunu Konya'dan göndermekte ve Buharalı orada Piri **Mehmet Paşa dergahında** kalmaktadır. Çoğunlukla Mevlana'yı ziyaret et-

mektedir. Konya halkıyla ünsiyet kuramamıştır. İnsanlarında muhabbet olmadığı gibi selamullahı bile sukutla karşılamaktadır. Bu yüzden "**taşına toprağına, kendisine, köyüne kurban olayım**" diyerek Bolvadin'i özlemle yad etmektedir. Bu yüzden kışın Arabistan'a gitmeyi planlamaktadır. Eğer bu olmazsa Adana'da kışı geçirip Afganistan'a- memleketine dönmeyi düşünmektedir.

AKŞEHİRLİ SÜLEYMAN NECATİ'NİN MEKTUPLARI

Reisilkurra Akşehirli Süleyman Necati Efendi (vf. 1953) (7 mektup) ise Yörükzade'nin mektuplaştığı en önemli isimlerdendir. Akşehirli Süleyman Necati **Efendi** mektubuna "Allah için kardeşim" diye başlamakta ve nakşi yolunda devam ettiğini ifade etmektedir. Dua beklemektedir. Ramazanı tebrik ederek, küçük hafızları için Yörükzade'den dua istemektedir. "**Şen olası ve kariben kazay-ı liva olası muhterem Bolvadin**" diyerek dostluklarının İstanbul'dan Akşehir'e kadar uzandığını ifade etmektedir. Yörükzade, ona bir çift keçe göndermiştir. Ailecek bu hediyeye çok sevinmişlerdir. Komşularına: "**Bu Bolvadin'den geldi.**" diye Bolvadinlilerin insaniyetini Akşehirli'lere anlatmaktadırlar. Çocuklarının dilinden ise Bolvadin ismi düşmemektedir. Yenilen yemek içilen su damarlarda ebeyen dolaşacak, taşıyla toprağıyla sakiniyle Bolvadin var olsun" diyerek Bolvadin'in cümlesine selam ediyor. Ayrıca Yörükzade'ye de zikri çok tavsiye etmektedir.

Kaynaklar:

H.Hilmi Özdemir, Bolvadinli Yörükzade Ahmet Fevzi Efendi, Ankara, 2007

Abdullah Feyzi Kocaer (Selçuklu Anadolu İmam Hatip Lisesi)